

toratelohim.org

נספח 8ד: דיני הטהרה — מדוע אי אפשר לקיימם ללא המקדש

עמוד זה הוא חלק מסדרה העוסקת בחוקי אלוהים שאפשר היה לקיים רק כשבית המקדש עמד בירושלים.

- נספח 8א: חוקי אלוהים התלויים במקדש
- נספח 8ב: הקורבנות — מדוע אי אפשר לקיימם כיום
- נספח 8ג: מועדי המקרא — מדוע אי אפשר לקיים אף אחד מהם כיום
- נספח 8ד: דיני הטהרה — מדוע אי אפשר לקיימם ללא המקדש (עמוד זה).
- נספח 8ה: המעשרות והביכורים — מדוע אי אפשר לקיימם כיום
- נספח 8ו: סעודת האדון — הסעודה האחרונה של ישוע הייתה סעודת פסח
- נספח 8ז: דיני הנזיר והנדרים — מדוע אי אפשר לקיימם כיום
- נספח 8ח: ציות חלקי וסמלי הקשור למקדש
- נספח 8ט: הצלב והמקדש

התורה כוללת דינים מפורטים של טהרה וטומאה פולחנית. מצוות אלה מעולם לא בוטלו. ישוע מעולם לא ביטל אותן. ובכל זאת, אלוהים סילק מקרב העם את בית המקדש, את המזבח, את הכהונה ואת **משכנו הגלוי** בתגובה לאי הנאמנות של ישראל. משום שסילק אותם, אי אפשר לקיים כיום את מצוות הטהרה.

אף שאנחנו יצורים חלשים, אלוהים, באהבתו לעמו הנבחר, השכין את נוכחותו בקרב ישראל במשך מאות שנים (שמות ט"ו:17; דברי הימים ב' ו':2; מלכים א' ח':12-13). אולם מאז שנת 70 לספירה, בית המקדש שבו התגלתה קדושתו ושבו היה אפשר לפגוש בה **אינו קיים עוד**.

מה ציוותה התורה

התורה הגדירה מצבים משפטיים ממשיים של טהרה (**טָהוֹר**) וטומאה (**טָמֵא**). אדם היה יכול להיטמא עקב מצבים רגילים ובלתי נמנעים בחיי אדם: לידה (ויקרא י״ב:2-5), וסת והפרשות גוף אחרות (ויקרא ט״ו:19-30), ומגע עם מתים (במדבר י״ט:11-13). מצבים אלה לא היו התנהגויות של חטא. לא הייתה כרוכה בהם אשמה. אלה היו פשוט מצבים משפטיים שהגבילו את הגישה לדברים קדושים.

לכל המצבים האלה ציוותה התורה גם על תהליך טהרה. לפעמים הוא היה פשוט ביותר: המתנה עד הערב. במקרים אחרים הוא דרש רחצה. ובכמה מקרים הוא דרש מעורבות של כהן וקורבנות. הנקודה אינה שישראל "הרגישו" טמאים. הנקודה היא ש**אלוהים קבע בחוק גבולות ממשיים סביב קדושתו**.

מדוע הדינים האלה היו קיימים מלכתחילה

מערכת דיני הטהרה הייתה קיימת מפני ש**אלוהים שכן בקרב ישראל במרחב קדוש ומוגדר**. התורה עצמה מציינת את הסיבה: על ישראל היה להישמר מטומאה כדי שמשכנו של אלוהים לא ייטמא, וכדי שבני העם לא ימותו בהתקרבם לנוכחותו הקדושה במצב של טומאה (ויקרא ט״ו:31; במדבר י״ט:13).

משמעות הדבר היא שדיני הטומאה לא היו מנהגים הנוגעים לאורח החיים ולא עצות בריאותיות. **אלה היו דיני מקדש**. מטרתם הייתה תמיד אותה מטרה: להגן על משכנו של אלוהים ולהסדיר את הגישה אליו.

בית המקדש היה תחום הסמכות, לא רק המקום

המקדש לא היה רק מבנה נוח שבו התקיימה פעילות דתית. הוא היה הזירה המשפטית שבה היה תוקף לדיני טהרה רבים. לטומאה הייתה חשיבות משום שהיה מרחב קדוש שצריך להגן עליו, חפצי קודש שצריך לשמור עליהם ועבודת קודש שצריך לשמר. בית המקדש יצר את הגבול המשפטי בין החול לקודש, והתורה חייבה לשמור על הגבול הזה.

כשאלוהים סילק את משכנו בתגובה לאי הנאמנות של ישראל, הוא לא ביטל את תורתו. הוא סילק את תחום הסמכות שבו היה אפשר להוציא לפועל דיני טהרה רבים. ללא המשכן, אין "התקרבות" חוקית שיש להסדיר, ואין מרחב קדוש שיש לשמור עליו מפני טומאה.

דינים עיקריים ונהלי בלימה

ויקרא ט"ו כולל פרטים רבים הנוגעים לבית: מצעים טמאים, מושבים טמאים, רחצה ו"וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב". פרטים אלה לא היו מצוות עצמאיות שנועדו ליצור אורח חיים קבוע. אלה היו נהלי בלימה שתפקידם היחיד היה למנוע מטומאה להגיע למשכנו של אלוהים ולטמא את מה שהיה קדוש.

לכן אין לנהלים האלה משמעות כיום כמעשי "דבקות" העומדים בפני עצמם. שחזורם ללא המקדש שעליו נועדו להגן אינו ציות; זהו חיקוי סמלי. אלוהים מעולם לא התיר תחליפים למערכת שקבע. **אין כבוד לאלוהים בהעמדת פנים שמשכנו הקדוש עדיין עומד, כאשר אלוהים עצמו הוא שסילק אותו.**

וסת סדירה

וסת סדירה היא ייחודית בין הטומאות שבתורה מפני שהיא צפויה, בלתי נמנעת וחולפת עם הזמן בלבד. האישה הייתה טמאה במשך 7 ימים, וכל דבר ששכבה עליו או ישבה עליו נטמא; מי שנגעו בחפצים האלה נטמאו עד הערב (ויקרא ט"ו:19-23). אם גבר שכב באותה מיטה יחד איתה במהלך הזמן הזה, גם הוא נטמא למשך 7 ימים (ויקרא ט"ו:24).

טומאה סדירה זו, שחלפה עם הזמן, לא חייבה כהן, קורבן או מזבח. **מטרתה המשפטית הייתה להגביל את הגישה למרחב קדוש**. משום כך, הדינים האלה לא הפריעו לחיי היומיום ולא חייבו קרבה מתמדת לירושלים. למצבי הטהרה והטומאה הייתה חשיבות מפני שמשכנו של אלוהים היה קיים והגישה אליו הוסדרה בתורתו. לאחר שהמשכן סולק, לכללי הטהרה הביתיים האלה אין עוד יישום חוקי, ולכן אי אפשר לקיים אותם כיום.

הבהרה חשובה: האיסור על יחסי מין עם אישה בזמן הווסת הוא דין אחר לחלוטין. מצווה זו אינה נוהל טהרה, ומשמעותה או אכיפתה אינן תלויות בבית המקדש (ויקרא י"ח:19; כ':18). איסור מיני זה חמור מאוד, והוא מצווה נפרדת שיש להמשיך לקיים גם כיום.

דימום חריג

דימום מחוץ למחזור הווסת הרגיל סווג אחרת וחייב השלמה התלויה בבית המקדש. האישה הייתה טמאה כל עוד נמשך הדימום, וכשהוא הסתיים היה עליה לספור ימים ואחר כך להביא קורבנות לכהן בפתח המקדש (ויקרא ט"ו:25-30). זו אינה קטגוריה של "זמן בלבד". זו קטגוריה של כהן וקורבן. לכן אי אפשר לקיים זאת כיום, מפני שאלוהים סילק את המערכת הנדרשת להשלמת התהליך.

טומאת מת

מגע עם מתים גרם לסוג חמור של טומאה שאיים ישירות על המקדש. התורה מתייחסת לכך בחומרה רבה ביותר: האדם הטמא שטימא את המשכן היה צריך להיכרת, והטימוא נחשב לפגיעה ישירה במרחב הקדוש של אלוהים (במדבר י"ט:13; י"ט:20). תהליכי הטהרה שנקבעו היו תלויים באמצעים שאלוהים ייעד לכך ובמסגרת מתפקדת של מקדש. ללא תחום הסמכות של בית המקדש, אי אפשר להסיר טומאה מקטגוריה זו כדין, בהתאם למצווה.

מה השתנה כשאלוהים סילק את משכנו

אלוהים סילק את בית המקדש, את המזבח ואת הכהונה של שבט לוי כגזר דין. בעקבות זאת איבדה מערכת דיני הטהרה את הזירה המשפטית שלה. אין מרחב קדוש שצריך להגן עליו, אין נקודת גישה חוקית שצריך להסדיר, ואין כהונה ממונה שתבצע את הפעולות הנדרשות כאשר התורה מחייבת מעורבות של כהן.

לכן אי אפשר לקיים כיום אף אחת ממצוות הטהרה — לא מפני שהתורה באה אל קיצה, אלא מפני שאלוהים סילק את תחום הסמכות שנתן להן תוקף משפטי. התורה עדיין עומדת בתוקפה. בית המקדש אינו עומד.

מדוע "טהרה" סמלית היא אי ציות

יש המנסים להחליף את המערכת שקבע אלוהים בטקסים פרטיים, ברחצות "רוחניות" או בשחזורים ביתיים שהומצאו. אבל אלוהים לא התיר תחליפים. ישראל לא היו רשאים לאלתר גרסאות חדשות של טהרה. ציות פירושו היה לעשות בדיוק את מה שאלוהים ציווה, במקום שאלוהים בחר, באמצעות המשרתים שאלוהים מינה.

כשאלוהים מסלק את האמצעים המאפשרים ציות, התגובה הנאמנה אינה חיקוי. התגובה הנאמנה היא להכיר במה שאלוהים עשה, לסרב להמצאות ולכבד את המצוות שאי אפשר לקיים כרגע.

מסקנה

דיני הטהרה מעולם לא בוטלו. הם היו קיימים מפני שאלוהים שכן בקרב ישראל והסדיר את הגישה לנוכחותו הקדושה. בתגובה לאי הנאמנות של ישראל, אלוהים סילק את משכנו, את בית המקדש ואת הכהונה. משום שסילק אותם, אי אפשר לקיים כיום את מערכת דיני הטהרה המבוססת על המקדש.

אנחנו מקיימים כל מה שעדיין אפשר לקיים, ומכבדים את מה שאלוהים הפך לבלתי אפשרי בכך שאנחנו מכבדים את מעשיו ומסרבים להחליף את מצוותיו בתחליפים סמליים.